

« zurück blättern vor »

TRUMNA subst. f., ab 1495; auch *trona*, *truna*, *trunna*; ‘Sarg; auch übertr. von Schiffen oder Flugzeugen in schlechtem technischen Zustand’ – ‘skrzynia z zamykanym wiekiem, do której kładzie się ciało zmarłego; też przen. o samolocie lub statku grożącym katastrofą z powodu złego stanu technicznego’: 1495 RocznKraK XVI 148, STP *Trona parua, in qua sunt blachy al. lamine ferree in numero.* o 1528 Mymer¹ 28v, SPXVI *Arca. Thrun. Truna.* o 1534 FalZioł I 89c, SPXVI *czo zoftawa przy defzkach albo przy trunnach w ktorich chowaią ciała ludzi vmartych.* o 1564 Mącz 3d, SPXVI *AEdicula, Loculamentum simulachri, Thrumna w ktorey obrázy chowáyą.* o 1593 WujNT 57, SPXVI *Christus [...] trunę gotuie wáfzemu Cefárszowi.* o 1678 Kłok.Tur. 160, L *Trumna, łózko umarłego.* o 1779 Zab. III/1 s.91, DOR *Młodzieńcowie trunę jego nieść pomagali.* o (1839) 1949 Słow.Ballad. 179, DOR *Bądzże ty litośną dla starej matki, co już bliska truny.* o (1898) 1922 Grusz.Ar.Hut. 150, DOR *Za czarną trumną, wiezioną na karawanie hutniczym, szła żona, Jędrek i kilku hutników.* o (1943) 1946 Meis.Żąd. 132, DOR *Lepiej było latać na tych trumnach, niż nie latać wcale, a tylko taka alternatywa stanęła przed nami.* – STP, SPXVI, MĄCZ, CN, TR, L, SWIL, SW, DOR. ◇ **Var:** *trona* subst. f., 1495 RocznKraK XVI 62, STP o [LBel.] 1532 BartBydG, SPXVI – STP, SPXVI, SW (gw.); *trumna* subst. f., 1564 Mącz 3d, SPXVI – SPXVI, MĄCZ, TR, L, SWIL, SW, DOR; *truna* subst. f., 1528 Mymer¹ 28v, SPXVI o [LBel.] (1839) 1949 Słow.Ballad. 179, DOR – SPXVI, CN, L, SWIL, SW (m.u.), DOR (daw.); *trunna* subst. f., 1534 FalZioł I 89c, SPXVI o 1620 Orland III 303 o 1655 Uciechy 260, BADECKI o (1652–1661) 1959 Ł.Opal.Wyb. 326 o (1663) 1922 Zimor 172, BRÜCKNER SIELANKA o 1696 Boczyłowic Ost.Vale 3 o [LBel.] 1837 Wójc. Klechdy I 52, DOR – SPXVI, TR, L, SWIL, SW (m.u.), DOR (daw.). ◇ **Etym:** **1)** mhd. *truhe* subst. f., ‘Lade, Kiste; Sarg’, LEX. **2)** ostmd. *Trone, Truhne, Trune* subst. f., ‘Kasten, Kiste; Sarg’, GRI. ◇ **Konk:** *truchła* subst. f., bel. seit 1588, SPXVI, zuerst geb. SW. ◇ **Der:** *tronka* subst. f., 1495 RocznKraK XVI 62, STP *Item cistula al. tronka parua, que est vacua.* o *trunienka* subst. f., 1597 Zbil.Dr. H1, L, zuerst geb. TR; *trunny* adj., †1846 Bobr., SW, zuerst geb. CN; *trumniany* adj., (1841) 1949 Słow.Ben. 241, DOR, zuerst geb. SW; *trumnica* subst. f., (1843) 1949 Słow.Marek 11, DOR, zuerst geb. SW; *trumiany* adj., [einzQu.] †1849 Słow., SW, zuerst geb. SW; *trumienka* subst. f., 1854 Pług Zagon I 275, DOR, zuerst geb. SWIL; *trumnisko* subst. n., 1859 Wol.Dom.I 154, DOR, zuerst geb. DOR; *trumienny* adj., †1887 Krasz., SW, zuerst geb. SWIL; *trummy* adj., [einzQu.] †1907 Wysp., SW, zuerst geb. SW; *trumniarz* subst. m., ‘Sargtischler, Sargverkäufer’, zuerst geb. SW; *trumniak* subst. m., ‘flacher Damenpantoffel

ohne Absatz', zuerst geb. DOR. ❖ Nhd. *Truhe* 'Holzbehälter, Kiste' ist ursprünglich oberdeutsch (so noch 1801 bei ADELUNG); ostmd. *Truhe* (*Truhen, Truhn* gen. sg.) ergab eine neue Nominativform *Truhn(e)*, daraus auch *Trone*. Erst seit Anfang des 15. Jhs. begegnet *Truhe* in der Bedeutung 'Sarg'. Das Verbreitungsgebiet reichte noch 1945 von Nürnberg bis Oberschlesien und Mähren. Die Form *Truhn* (1528 Mymer, SPXVI) ist ostmitteldeutsch. Unsere Belege von 1495 (*trona, tronka*) liefern nur die Bedeutung 'Kiste'. Zur Verdoppelung des Innenkonsonanten in *trunna* vgl. "vornehme" Formen wie *fontanna, sutanna*; noch 1776 gilt *trunna* für Dudz[[iński]], MAY als "dichterisch" und *truna* als Wort der Prosa. CNAPIUS hat nur *truna*. Die Form *trumna* ist wohl hyperkorrekt.

« zurück blättern vor »